

Jákup Mikal Mikkelsen á Toftum 90 ár

Nú leygardagin 18. októbur verður Jákup Mikal Mikkelsen á Toftum 90 ár. Ein stillfórur og lítillátin merkismaður, sum kortini fyllir nógv í bygdamyndini á Toftum.

Barnaárin hjá Jákupi Mikal vóru nógv merkt av einari syrgiligari hending, sum fór fram við Grindavík í Íslandi nakrar mánaðir áðrenn hann varð føddur í 1924. Pápin, sum eisini æt Jákup Mikal, var við toftasluppini "Onnu", tá hon fór á land og allir menninir sjólótust. Teir vóru á veg inn til Grindavíkar við einum sjúkum manni í illveðri, tá sluppin fór á land.

Sjey av monnunum, sum sjólótust við "Onnu", vóru av Toftum og eftir teir sótu einkjur og ein rúgva av børnum.

Jákup Mikal varð føddur nakrar mánaðir eftir at pápin var deyður, og hann varð uppkallaður eftir pápanum. Hann er yngstur av fyra systkjum. Tann elsta, Davina, var bara trý ára gomul, tá pápin doyði. Hon hómaði pápa sín, at hon stóð og fylti kava upp í eina vøggju tá hann kom gjøgnum túnið og segði farvæl. Hini systkini vóru Palma og pápi okkara, Hans, ið var 13 mánaðir og 12 dagar eldri enn Jákup Mikal. Hini trý eru ikki okkara millum meira.

Mamman Karolina var eitt satt arbeidsgrev og hon fall ikki í fátt. Hon keypti sær eina seymimaskínu og seymaði mangt plaggið fyri fólk. Og so skjótt børnini vuksu til, tóku tey eisini hond í. Karolina kláraði tað so væl, at nøkur ár seinni tók hon bróðurdóttirina Margit úr Kollafirði til fosturs aftrat sínum egnu børnum.

Frá barni hevur Jákup Mikal verið ein gløggur eygleiðari og minnið er óvanliga gott. Sum smádrongur var hann mangan saman við øðrum dreingjum og monnum norðuri hjá Mortani, sum búði í býlinginum millum áirnar á Toftum, Fossánnu og Hellánnu. Mortan var gamal drongur og har savnaðust menninir um kvöldarnar at siga frá søgum. Tann uppvakti smádrongurin legði sær søgurnar í geyma, og hetta gav ein góðan gróðrarbotn undir hansara stóra áhuga og vitan um heimbygðina.

Jákup Mikal fór til skips sum 14 ára gamal. Tað var í 1939, tá hann fór við "Elsu" til Grønlands. Teir fóru avstað í juni og skipari var Hans Jacobsen av Toftum, Hans í Norði róptur.

Hann sigldi síðani við ymskum skipum, til hann í 1964 fór á skiparaskúla í Havn. Lærari var Jóhan Samuelson í Havn, ættaður úr Sumba. Tá Jákup Mikal hevði tikið prógv á sumri 1965, fór hann beinanvegin sum 2. besti maður við Morning Star á sild, og skipari var svágurin Karl Hansen av Nesi.

Eftir eitt skifti sum m.a. stýrimaður við skipum hjá Mærsk, fór Jákup Mikal várið 1969 sum 2. besti maður við stállínuskipinum "Jógvan Norði", sum var ein stoltleiki á Toftum. Har var hann við til summarið 1974, tey seinnu árin sum 1. stýrimaður og nakrar túrar sum skipari.

Síðani fór hann aftur út í heim at sigla við farmaskipi. Í 1976 og 77 var hann við "Geyta Reyða" við kraftblokki í Norðsjónum. Skipari var dótturmaðurin Martin Gøthe.

Seinastu árin á sjónum, frá 1978 til 1985, var Jákup Mikal við línuskipinum Mascot á Toftum sum besti maður og tey seinnu árin sum skipari. Síðani bleiv hann heimamaður, og í nøkur ár arbeidði hann á flakavirkinum Nyki.

Ísland hevur altíð átt eitt serligt pláss í hjartanum hjá Jákupi Mikal farbróður. Longu annað árið hann var til skips, í 1940, var hann triggjar túrar undir Íslandi. Tveir við "Elsu" og ein við "Björn Ólafsson", har Dávur Petersen í Skúla í Saltnesi var skipari.

Í 1941 var Jákup Mikal millum teir mongu føroyingarnar, sum fóru til Íslands at gera flogvøll fyri bretar í Reykjavík. Hesa tíðina hevur hann mangan tosað um, og tað bleiv vinarlag fyri lívið við fleiri av teimum, sum hann arbeidði saman við har yviri.

Síðani hevur hann verið nógvur túrar í Íslandi, eisini eftir at hann gavst at sigla. Eitt nú var hann til minningarhald í gamla kirkjugarði í Reykjavík í 1999, tá 75 ár vóru liðin síðani "Anna" fór á land. Fiskimannafelagið við formanninum Óla Jacobsen á odda skipaði fyri ferðini og hátíðarliga og nemandi minningarhaldinum.

Nøkur av teimum, sum áttu pápa við "Onnu", vóru við á hesi serligu Íslandsferð, og tey søgdu, at tað kendist sum at vera til jarðarferðina hjá pápanum. Tey høvdu av góðum grundum ongan móguleika at vera við til stóru jarðarferðina í 1924.

Fyri nøkrum árum síðani tók Jákup Mikal sjálvur stig til at gera eina minnisplátu, sum nú stendur á grøvini hjá manningini á "Onnu" í gamla kirkjugarði í Reykjavík.

Hesi seinastu árin hevur hann eisini verið fleiri túrar "Aftur á slóðina" við Óla Jacobsen og vitjað á teimum støðum, har føroyingar virkaðu í Íslandi. Hann hevur eisini verið afturlítandi trolaratúr við Mortani Johannesen á Eysturlandinum. Jákup Mikal var eitt skifti við trolaranum Havborgini hjá D.P. Højgaard.

Mamman Karolina var ættað av Kjalnesi í Kollafirði og pápin Jákup Mikal var av Dunga, sum er í tí gamla býlinginum millum áirnar á Toftum, millum Fossánnu og Hellánnu. Karolina og Jákup Mikal bygdu sær hús í Torbisgerði, beint sunnan fyri Hellánnu, og har vaks føðingardagsbarnið upp saman við mammu og systkjum. Á Toftum varð Karolina fyri tað mesta rópt Karolina í Torbisgerði.

Jákup Mikal giftist 18. juni 1949 við Joninu, sum var dóttir Johonnu og Martin Hansen úti á Rætt á Nesi. Tey bygdu sær hús úti á Heygum, ella Ytstu Heygum, sum tað eisini hevur verið rópt.

Jonina og Jákup Mikal fingi seks børn. Tey eru Kára, Jóhanna, Jákup, Hansmar, Jákupa og Ragna.

Jákup var ein av teimum trimum, sum 31. august 1964 druknaðu á Toftavatni, tá jollan, teir vóru farnir í, koppaði. Hetta var ein syrgilig vanlukka, ið merkti alla Toftabygd. 31. august í ár vóru 50 ár síðani vanlukkuna,

og hendan dagin var hátíðarligt minningarhald við Toftavatn, samstundis sum ein minnisplata varð avdúkað á staðnum. Jákup Mikal var ein av teimum, sum tóku stig til at gera plátuna.

Fyri 10 árum síðani doyði elsta dóttirin, Kára, av herviligari sjúku, og konan Jonina doyði í 2010.

Hóast sorgarboð fleiri ferðir, er farbróður framvegis lættur av lyndi. Hann er stillfórur og lítillátin, og hann hevur altíð víst stórt trúfesti. Hann er av tí gamla slagnum, tá eitt orð var eitt orð og ein maður var ein maður.

Haldi ikki tað er ov nógv sagt, at Jákup Mikal er ein sonn bygdamynd á Toftum. Í tí orðinum hugsi eg um nógv ymiskt, eitt nú um hugna, samleika og manngóðsku.

Tá fólk vísa áhuga, er hann ótroystiligur at greiða frá umstøðunum hjá okkara forfedrum. Og tað er einki at taka seg aftur í, at kærleikin til heimstaðin er ein stór drívmegi hjá honum. Tú situr altíð eftir við nøkrum, tá tú hevur tosað við Jákup Mikal. Annars er tað tín egni feilur.

Hann hevur altíð lisið nógv og fleiri vetrar gekk hann til ættargransking. Hetta hevur hjálpt væl til, at hann hevur lætt við at seta sína vitan í ein samanhag og at fáa eina heildarmynd burtur úr. Onkur hevur skemtandi tikið til, at hevði vitanin hjá Jákup Mikal kunnað verið savnað í einum nútíðar geyma, hevði hann verið "óbetaliligur".

Jákup Mikal er ein merkismaður, sum lýsir upp í landslagnum, tá hann fer gangandi inn í Undirhúsið, har teir eldru menninir á plássinum

samlast. Hetta hevur verið eitt framúr tiltak, sum Bátafelagið á Toftum tók stig til. Undirhúsið er opið allar gerandisdagar og leygardag við, og undirtøkan er framúr góð. Nógvir av hesum monnum innrætta dagin eftir Undirhúsinum, tí tað hevur so nógv at siga fyri teir at koma saman.

Umframt at teir sjálvir hava stóra gleði av Undirhúsinum og samveruni, er hetta eitt gott mið hjá fólki, ið vilja vita meira um søguna, tí her er stór vitan um plássíð og samfelagið sum heild savnað.

Hvønn mikudag er sangur á skránni í Undirhúsinum, og hesir menn eru sera glaðir fyri at syngja. Teir hava ofta sungið til ymisk tiltøk á plássinum, men teir hava eisini verið aðra staðni og sungið. Og áhugaverdar útferðir gera teir á hvørjum ári. Í summum var útferð norður í Kalsoynna, har teir eitt nú vitjaðu kópakonuna í Mikladali.

Jákup Mikal hevur so sanniliga ikki bara áhuga fyri fortíðini. Hann hevur eisini livandi áhuga fyri øllum, ið

fer fram í samfelagnum. Tað hevur m.a. borið í sær, at hann sat í bygðarráðnum fyri Nes Kommunu eitt skeið, frá 1. januar 1981 til 31. desember 1984. Hann valdi tó ikki at stilla upp aftur.

Jákup Mikal var eisini við at stovna Fornminnisfelagið á plássinum, og hann var í nevndini tey fyrstu árin. Hetta er eitt arbeiði, ið framvegis hevur hansara stóra áhuga.

Hann hevur eisini verið millum tey, ið hava hildið vakt í Friðrikskirkjuni um summarið og greitt vitjandi frá kirkjuni og plássinum.

Tað hevur altíð verið hugaligt at koma á gátt hjá Joninu og farbróður. Blíðskapurin hevur verið hjartaligur og teirra stóri áhugi og vitan hevur gjørt, at tú altíð fórt nógv ríkari avstað aftur.

Fari at ynskja tær, farbróður, hjartaliga til lukku við degnum leygardagin. Og tað er lítið at ivast í, at mong koma at heilsa uppá teg á Svangaskarði henda dagin.

Tórður Mikkelsen

Tøkk

Hjartaliga takki eg tykkum øllum, sum á ymiskan hátt mintust til mín á mínum 70 ára føðingardegi og gjørdu dagin ógloymandi.

Kærar heilsanir
Trygvi Midjord
Hvalba